

KAREL LANGER

* 16. 1. 1878 Jaroměř
† 2. 5. 1947 Praha

1897-1900
Akademie, Praha
prof. Julius Edvard Mařák

1900-1903
Akademie, Praha
prof. Rudolf Otto
von Ottenfeld

1903
Řím, Beneš Knüpfer
soukromá studia

Narodil se v Jaroměři, reálné gymnázium vystudoval v Hradci Králové. V roce 1897 vstoupil na pražskou Akademii do krajinářské školy profesora Julia Mařáka. Po Mařákově smrti studium dokončil v roce 1903 u Rudolfa z Ottenfeldů. Školil se také soukromě v Římě u Beneše Knüpfera.

O jeho životě nemáme takřka žádné zprávy. Víme, že od roku 1906 žil v Praze na Královských Vinohradech a že pobýval často v Dalmácii a Istrii. V roce 1911 uspořádal v Pule výstavu, která měla velký úspěch. Věnoval se především krajinomalbě, rád se vracel do rodného kraje kolem Jaroměře a pod vrch Zvičinu. Prvními tématy jeho obrazů byla venkovská stavení a osamělé mlýny, brzy se ale u něj objevují rozkvetlé louky a sady a meze, obsypané lučnými kvíty. Na malířovu paletu postupně pronikaly jasné zářivé tóny a impresionistická technika. Pod jejím vlivem začal po roce 1910 oživovat krajinu také figurální stafáží: maloval společnost na výletě či při koupání nebo osamělé ženské postavy procházející rozkvetlou mýtinou – vždy v atmosféře prosluněného letního dne. Je také autorem řady pohledů na Prahu, na její staré zákoutí a život v nich. Jeho dílo je dnes rozptýleno především v soukromých sbírkách.

Za své dílo obdržel Turkovu a Hlávkovu cenu udělovanou Českou akademií věd a umění. Od roku 1898 až do své smrti byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes, s nímž pravidelně vystavoval. Vystavoval také na českém venkově, ale o jeho výstavních aktivitách máme jen neúplné zprávy.

 **ČESKÉ
PŘÍSTAVY, a.s.**
Hlavní sponzor výstavy

Vernisáž 27. 4. 2018 v 17 h

Výstavu uvede PhDr. Michael Zachař, kurátor výstavy

V hudebním programu vystoupí Jan Polnický, saxofon a Adéla Příbylová, basklarinet za klavírního doprovodu Tetyany Peshkové

Logo Orlické galerie a písmo © Iveta Hostašová

Orlická galerie

Muzeum a galerie Orlických hor
v Rychnově nad Kněžnou

II. patro Kolowratského zámku
v Rychnově nad Kněžnou

Hřbitůvek, 1901

Olej, karton, 50×57 cm, České přístavy, a. s.

otevřeno
duben, květen denně mimo pondělí
červen, červenec, srpen, září denně
9–12 a 12,30–17 h

tel. +420 494 534 015
e-mail: galerie@moh.cz
<https://www.facebook.com/orlicka.galerie>
www.moh.cz

Kvetoucí krajiny
Karla Langera
(1878-1947)

28. 4. — 2. 9. 2018

O pouti, nedatováno
Olej, plátno, 85×115 cm, Galerie moderního umění v Hradci Králové

Podmanivé obrazy akademického malíře Karla Langera (1878-1947) zná sběratelská obec, uvědomělí regionalisté a možná i snad též pár kunsthistoriků. Je to velká škoda, neboť vcelku rozsáhlé a překvapivě rozmanité výtvarné dílo tohoto bytostného impresionisty přesahuje hranice kraje a je či spíše by mělo být součástí národní kultury.

Příští rok uplyne již třicet let od poslední vcelku skromné autorovy výstavy v rodné Jaroměři. Toto město dalo světu Josefa Šímu a nedaleké Opočno Františka Kupku. Světový věhlas obou výtvarníků je pochopitelný a v jejich sousedství je malování Karla Langera jakousi vzdálenou selankou, v podání nejednoho dnešního rádobyznalce starou veteší pro maloměšťáky. Ovšem v kontextu

Ženy pod stromy, nedatováno
Olej, lepenka 52×68,5 cm, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě

zrodu moderní české malby v době kolem roku 1900 hraje Langer svou důležitou a nepominutelnou roli. Výstavou v Orlické galerii v Rychnově nad Kněžnou jej chceme alespoň v zásadních konturách připomenout.

Když přišel z východních Čech roku 1897 na pražskou Akademii do krajinářské speciálky profesora Julia Mařáka, měla tato škola již značný věhlas. Kaván tam již nebyl a vůdčími příklady byli Lebeda a Slavíček. Po nezbytné kreslířské přípravě maloval i Langer – jako ostatně všichni – aranžovaná zátěsí. Přitom krajinky zkoušel i dříve, jak dokládá ještě v omáčkové barevnosti vyvedené polní zákoutí datované rokem 1895. To letní krajinka s polním koutkem kvetoucího vegetačního koberce datovaná v signatuře rokem 1898 přináší již příjemný vánek plenérového malování v intenci kavánovské přírodní lyriky. Mařákův vzor i étos vyčteme bezpečně z krásných obrazů V zeleném šeru (Národní galerie v Praze) či Rozkvetlý sad dochovaných dokonce ve variantách. Langer se účastnil exkurzí na Okoř i do Lochovic a vyzrával ve svědomitého krajináře s notnou dávkou poetického přízvuku. Jeho obrazy prokvetaly pampeliškami, pryskyřníkem, rudým mákem, lupinami a hojností květeny všeho druhu. Po Mařákově smrti v říjnu 1899 přestoupil posléze do třídy profesora Rudolfa z Ottenfeldu. V ateliéru tohoto figuralisty, který paradoxně namísto Slavíčka převzal vedení krajinářské školy, pak namaloval roku 1903 rozměrný olej Před rozkvetem, jež zakoupila již tehdy Moderní galerie jako příklad práce úspěšného výtvarného dorostu. Tento naprosto mimořádný absolventský Langerův obraz jsem zařadil do obou monumentálních přehlídek českého umění v Jízdárně Pražského hradu (Má vlast 2015, Světlo v obraze 2017), kde sklízel po zásluze obrovský obdiv.

Pro doplnění studií i možnost načerpat nové inspirace odebral se Langer krátce po roce 1900 do Dalmácie, kam jezdil opakovaně, a též do Říma, kde se načas usadil s cílem studovat u profesora Beneše Knüpfera. Setkáváme-li se později nejednou s figurální stafáží v Langerových arkadických obrazech, tkví jejich počátek právě zde (V koupeli, kol.

1905, Ranní koupel, 1937, Městské muzeum Česká Třebová). Kultivovanost Knüpferových figur či portrétů se v soudobější sazbě promítla i do Langerových děl. Jižní světlo i tematické odlišnosti prospěly rychlejšímu vyzrávání umělcových nepochybných vloh (Albánské loďky, okolo 1910). Rovněž si osvojil malbu mořských příbojů a stal se tak pokračovatelem knüpferovské tradice marín. Forma obrazů nabývá na monumentalitě, rukopis je vervní a kolorit žhne opalizujícími odstíny vzedmuté secese. Impresivní fakturu štětce musíme obdivovat v kouzelně rozehraných zahradních slavnostech, parkových promenádách, v obrazech letních venkovských koutů plných spočinutí, odpočinku i zadumání (Hřbitůvek, 1901, O pouti, kol. 1918, GMU Hradec Králové). Langer necestoval jen na jih, ale maloval i u Severního moře, kde jej zaujala mola, pláže s osamělými postavami a atmosférická proměnlivost oblohy. Varioval tehdy oblíbené whistlerovské šedé nálady s jemnými odstíny i kontrasty rumělký, fialové či syté modré.

V čase vzniku Slavíčkových pražských námětů se i další umělci ubírali tímto směrem. Mladičkův Macoun zůstal ve šlépějích géniových, Minařík poetizoval staromistrovsky i civilistně pražská zákoutí, avšak Langer toužil po méně zatěžkaném modelu. Rokem 1908 je datovaný jemný a přítom moderní hrozený plenér Podzim na Hradčanech. Následovaly desítky kartonů střední velikosti, ve kterých většinou přesvědčivě i s vtipem zachycoval pražské reálie (Přílet racků do Prahy, 1918). Specifickým motivem byla nádraží s dynamikou pohybu vzduchu plného páry i sazí.

Langer byl povahou přírodní lyrik, malíř krajin, v nichž převažovalo světlo, jas či přímo slunce jako takové. Intenzita jeho prozářených obrazů luk, polí pod Zvičinou, zrcadlení stromů ve vodní hladině, kvetoucí zahrady, bujná stromová sáz neproniknutelnou osnovou větvoví tvoří páteř umělce zralého díla. Tak tomu očividně je u Červené chalupy z Městské galerie v Litomyšli (1910) nebo u velkolepé pragensie z muzea v Jaroměři (Kostel sv. Mikuláše v Praze, kol. 1920).

Kostel sv. Mikuláše v Praze, nedatováno
Olej, plátno, 112×133cm, Městské muzeum v Jaroměři

V meziválečném období ztratil zprvu svého blízkého přítele Aloise Rašína, ministra financí, ale doba mu v zásadě přála. Obdržel dvě výroční ceny Čs. akademie věd a umění, vystavoval v Mánesu, jeho díla často reprodukovala Zlatá Praha, získával prestižní zakázky. Jeho obrazy nejednou rostly do obřích rozměrů, když byly určeny pro různé zasedací síně či veřejné prostory (Pohled na

Náchod, kol. 1920, ČS). Maloval s neutuchající vášní až do pozdního věku a stal se jedním ze zakladatelů a zvěstovatelů impresionismu v našich zemích. Tam tkví jeho nepominutelný význam pro nás i další generace.

Není-li uvedeno jinak, pocházejí obrazy ze soukromých sbírek.

Krávy u jezera, asi 1908
Olej, karton, 35×49 cm, České přístavy, a. s.

